Central European Conference on Regenerative Medicine w Bydgoszczy

FOT. Z WYDZIAŁU

W dniach 14-15 marca 2015 r. dr inż. Agnieszka Kaczmarek-Pawelska oraz dr inż. Katarzyna Arkusz reprezentowały Zakład Inżynierii Biomedycznej na 1st Central European Conference on Regenerative Medicine, która odbyła się w Bydgoszczy. W konferencji uczestniczyło wielu światowej sławy prelegentów, wśród nich prof. Maria Z. Siemionow, prof. Samy L. Habib, prof. Michael Gelinsky. W trakcie konferencji prowadzono wiele niezwykle interesujących debat i dyskusji na temat innowacyjnych osiągnięć naukowych w dziedzinie medycyny regeneracyjnej, inżynierii tkankowej i nowoczesnych biomateriałów. Reprezentantka Zakładu IB - dr inż. Katarzyna Arkusz została nagrodzona za najlepszą prezentację w sesji młodych naukowców. Tytuł nagrodzonego wystąpienia: Ti/TiO2 Nanotube platform for the electrochemical detection of tumor necrosis factor (TNF) (K. Arkusz, E. Krasicka-Cydzik).

Katarzyna Arkusz

III Międzynarodowy Kongres Profesjologiczny - PROFERG 2015

Instytut Inżynierii Bezpieczeństwa i Nauk o Pracy Uniwersytetu Zielonogórskiego, Polskie Towarzystwo Profesjologiczne oraz Polskie Towarzystwo Ergonomiczne (oddział Zielona Góra), w dniach 22-23 czerwca 2015 r. organizują III Międzynarodowy Kongres Profesjologiczny - PROFERG 2015. Z uwagi na potrzebę przeanalizowania problemów związanych z procesami profesjonalizacji kadr pracowniczych i profesjonalnego funkcjonowania organizacji w złożonych współczesnych uwarunkowaniach, hasłem przewodnim niniejszego przedsięwzięcia jest *Profesjologia i Ergonomia w kontekście nauk o pracy*. Cele Kongresu skoncentrowane zostały na analizie: zagadnień teoretycznych nauk o pracy w zakresie problemów profesjologicznych i ergonomicznych; zmieniających się potrzeb gospodarki w zakresie kadr pracowniczych; możliwości ergonomicznego doskonalenia środowiska pracy i pracowników; organizacji w zakresie możliwości kształtowania potencjału zawodowego pracowników; możliwości zdynamizowania i urealnienia rynku pracy i organizacji (zakładu pracy).

Wyodrębniono następujące obszary problemowe Kongresu:

1. Nauki o pracy wobec potrzeb kształtowania aktywności pracowniczej i organizacji,
2. Gospodarka i jej wymogi wobec kapitału intelektualnego i społecznego,
3. Przygotowanie kadr dla rozwijającej się gospodarki,
4. Ergonomiczne kształtowanie środowiska pracy,
5. Zintegrowane bezpieczeństwo środowiska,
6. Rozwój zawodowy pracowników oraz ich dążenie do kariery,
7. Wspomaganie procesu rozwoju potencjału zawodowego pracowników,
8. Rynek pracy i zatrudnienia wobec wyzwań społeczno-gospodarczych i cywilizacyjnych.

Szczegółowe informacje dotyczące Kongresu znajdują się na stronie internetowej:
www.proferg.iibnp.uz.zgora.pl

Serdecznie zapraszamy
Organizatorzy

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI, SOCJOLOGII I NAUK O ZDROWIU

Recenzja książki

Pedagogika wczesnoszkolna wobec zmieniających się kontekstów społecznych
redakcja naukowa M. Magdy-Adamowicz i I. Kopaczyńskiej opublikowanej przez Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014, tom 1, ss.322, ISBN 978-83-7780-55-27

W połowie roku 2014 ukazała się praca zbiorowa pt. *Pedagogika wczesnoszkolna wobec zmieniających się kontekstów społecznych*" pod redakcją naukową prof. UZ, dr hab. Marzenny Magdy-Adamowicz oraz dr Iwony Kopaczyńskiej. Książka została opublikowana przez Wydawnictwo Adam Marszałek w Toruniu. Zaadresowana jest przede wszystkim do nauczycieli klas początkowych oraz studentów pedagogiki wczesnoszkolnej, którzy chcą wzbogacać swoją wiedzę oraz doskonalić się zawodowo i pracowników nauki zajmujących się tą subdyscypliną lub pokrewnymi[1]. Recenzentami są prof. dr hab. Irena Adamek oraz prof. dr hab. Ewa Filipiak.

1 M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna wobec zmieniających się kontekstów społecznych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014, s. 10.

Publikacja, licząca 332 strony, jest pracą zbiorową tekstów 19 autorów. Rozpoczyna się spisem treści oraz wprowadzeniem od redaktorek tomu. Zawiera 19 rozdziałów, podzielonych na 3 części, poruszających problematykę zmieniającej się edukacji wczesnoszkolnej, a raczej świata społecznego dzieci rozpoczynających naukę w szkole. Standardowo książka kończy się imponującą bibliografią oraz informacją o autorach.

Już we wstępie autorki podkreślają, iż obecnie mamy do czynienia ze zmieniającą się rzeczywistością, co zobowiązuje nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej do podążania z duchem tych zmian. Komputeryzacja oraz media obecne już od urodzenia w życiu dziecka przychodzącego do szkoły, zmusza do refleksji dotyczących edukacji oraz do stałego podążania za kierunkiem jej zmian. Według autorek technologia cyfrowa oraz „możliwości przez nią stwarzane przenikają świat społeczny, a siła wzajemnych oddziaływań wytwarza obszary napięć, co inicjuje nowe kierunki poszukiwań badawczych”[2]. Dlatego publikacja poświęcona jest naukowym przemyśleniom dotyczącym edukacji młodszych dzieci, a jej celem jest zwrócenie uwagi na wpływ postępującej zmiany społecznej na pedagogikę wczesnoszkolną.

Wiele osób w dzisiejszych czasach nie zwraca uwagi na to, iż nauka w szkołach oraz sposób traktowania uczniów powinny być modyfikowane wraz z postępującymi zmianami w świecie otaczającym dziecko. Jak zostało podkreślone we wstępie: „Zbyt często bowiem, mimo świadomości podlegania oddziaływaniom zmieniającej się rzeczywistości, w edukacji dzieci obecne są schematyczne, stereotypowe i nieadekwatne rozwiązania”[3]. Przez brak indywidualnego podejścia do rzeczywistości dziecka, zmiany w procesie jego rozwoju są bagatelizowane i nie brane pod uwagę jako punkt wyjścia do jego nauki szkolnej.

Pierwsza część niniejszej publikacji dotyczy teoretycznych rozważań na temat zmian zachodzących w edukacji wczesnoszkolnej a także w myśleniu o dziecku. Część ta zatytułowana jest „Pedagogika wczesnoszkolna w poszukiwaniu własnej drogi”. Składa się z 5 rozdziałów opracowanych przez takich autorów jak: Hana Lukasowa, Józefa Bałachowicz, Marzenna Magda-Adamowicz, Magdalena Piorunek oraz Jolanta Nowak. Rozdział pierwszy „Nowe wyzwania edukacji wczesnoszkolnej. Zwrot ku potencjałowi rozwoju” poświęcony jest wpływowi niektórych alternatywnych koncepcji pedagogicznych na rozwój edukacji wczesnoszkolnej. Hana Lukasowa oparła się na zmianie paradygmatu w pedagogice wczesnoszkolnej. Przedmiotem jej rozważań jest „pojęcie indywidualności dziecka w roli ucznia w edukacji wczesnoszkolnej i rozwój potencjału jego ‘ja’ ”[4]. Lektura tego rozdziału zwraca uwagę czytelnika na wytłuszczone treści, które pomagają w zrozumieniu tekstu zwracającego największą uwagę na postrzeganie siebie samego przez dziecko. Nieco inne zagadnienie podejmuje Józefa Bałachowicz w rozdziale zatytułowanym „Edukacja w klasach niższych – dyskursy, palące problemy i potrzeba zmiany”. Skupia ona swoją uwagę przede wszystkim na potrzebie edukacji dziecka. Treści tutaj zawarte przybliżą problem, który ostatnimi czasy jest dość często podejmowany, a mianowicie – reformę oświatową, wprowadzającą obniżenie wieku rozpoczęcia edukacji szkolnej. Autorka podkreśla rolę szkoły w rozwoju podmiotowości dziecka, a w szczególności w kształtowaniu jego poczucia własnej wartości oraz sprawczości[5]. Kolejny rozdział „Kontestacja pedagogiki wczesnoszkolnej” autorstwa Marzenny Magdy-Adamowicz skoncentrowany jest odrzuceniu oraz zmianie dotychczasowego podejścia do edukacji, na potrzebie wyeksponowania nowych wartości, które mogą przynieść potrzebne obecnie zmiany. Autorka podkreśla, iż „kontestacje w pedagogice wczesnoszkolnej są konieczne i przyczyniają się do jej rozwoju”[6]. Dzięki temu na przestrzeni lat zmieniają się poglądy na edukację oraz następuje potrzebny rozwój edukacji wczesnoszkolnej. Kolejna współautorka publikacji – Magdalena Piorunek, w rozdziale zatytułowanym „Dziecko a świat zawodowy, czyli o nieobecnym polu eksploracji w pedagogice dziecka” analizuje problem obecności dziecka w świecie społeczno-zawodowym. Jej zdaniem dziecko już na etapie przedszkolnym i wczesnoszkolnym powinno być wprowadzane w świat pracy. Mimo że większość dzieci pytana jest o to kim będzie, gdy dorośnie, to nikt nie skupia się na tym, by kontekst rozwoju zawodowego był rozwijany już w trakcie wczesnej nauki w szkole. Zakończenie rozdziału najlepiej oddaje sens całego wywodu: „(…) nie idzie bowiem o przysłowiowe zabieranie dzieciom przywilejów dzieciństwa, ani zbyt wyprowadzanie ich ze świata zabawy do świata pracy, ale o przemyślany system oddziaływań, które stopniowo, z uwzględnieniem charakterystyki rozwoju intelektualnego na tym etapie, jego specyfiki i indywidualnego tempa, będą służyły otwieraniu się kilkulatka na stale zmieniający się świat społeczno-zawodowy”[7]. Ostatni rozdział autorstwa Jolanty Nowak pt. „Szkoła – nowe przestrzenie edukacyjne” podkreśla istotną rolę w naszym życiu jaką stanowi edukacja. Według niej szkoła powinna dostosowywać do zmieniającej się rzeczywistości oraz organizować edukacje tak, by jednostka miała możliwość kształcić się poprzez każde doświadczenie życiowe. Zdanie, które z pewnością przykuje uwagę każdego czytelnika, w szczególności nauczyciela czy studenta pedagogiki wczesnoszkolnej to: „Edukację należy wyprowadzić z zamkniętych klas szkolnych po to, aby stworzyć przestrzeń zarówno do pracy indywidualnej jak i zespołowej”[8].

2 Tamże, s. 7.

3 M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna…*, s. 7.

4 H. Lukasowa, *Nowe wyzwania edukacji wczesnoszkolnej. Zwrot ku potencjałowi samorozwoju*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 15.

5 J. Bałachowicz, *Edukacja w klasach niższych – dyskursy, palące problemy i potrzeba zmiany*, [w:] P*edagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 41.

6 M. Magda-Adamowicz, *Kontestacja pedagogiki wczesnoszkolnej* [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 59.

7 M. Piorunek, *Dziecko a świat zawodowy, czyli o nieobecnym polu eksploracji w pedagogice dziecka*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 75.

8 J. Nowak, *Szkoła – nowe przestrzenie edukacyjne*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 85.

Część druga publikacji nazwana jest „Inspiracje współczesnej pedagogiki wczesnoszkolnej" i dzieli się na 6 rozdziałów. Czytelnik może zapoznać się z tekstami takich autorów jak: Krystyna Ferenz, Mirosława Nyczaj-Drąg, Anna Jurek, Iwona Kopaczyńska, Elżbieta Płóciennik i Agnieszka Frankowska. Treści tutaj poruszane odwołują się do teorii socjologicznych, psychologicznych i pedagogicznych skupiających się na edukacji szkolnej. Autorzy zagłębiają się w obszary wykraczające poza pedagogikę, co pozwala na poznanie interdyscyplinarności pedagogiki. Ważne dla tej kwestii zdanie czytelnik znajdzie we wprowadzeniu: „Innowacyjność bowiem wymaga przekraczania granic, giętkości, zdolności transformacji dotychczasowego doświadczenia"[9]. Rozdział pierwszy autorstwa Krystyny Ferenz zatytułowany jest „Marzenia dzieci jako obraz wartości przejmowanych w socjalizacji". Autorka przedstawia badania nad marzeniami przeprowadzone wśród dzieci z Dolnego Śląska. Dzieci te były w wieku od 6 do 9 lat i pochodziły z dużych, średnich i małych miast oraz wsi. Badania pokazują, iż w dziecięcych marzeniach dominują dobra materialne, co ma związek z socjalizacją w rodzinie. Przytoczone tutaj wyniki są interesujące, dlatego zachęcam do wnikliwej lektury tegoż rozdziału. Kolejny rozdział zawiera konfrontację teorii Pierre'a Bourdieu z rzeczywistością XXI wieku. Mirosława Nyczaj- Drąg zatytułowała swój tekst „Kapitał społeczno-kulturowy i ekonomiczny rodziny z klasy średniej a kapitał edukacyjny dziecka w teorii Pierre'a Bourdieu". Autorka przedstawia tutaj wniosek, iż „społeczna reprodukcja społeczeństwa wiąże się ze społeczną reprodukcją wykształcenia"[10]. Wynika z tego, iż nierówności społeczne wyrastające z zasobów kulturowych, ekonomicznych i społecznych mają istotny wpływ na wykształcenie dzieci. Rozdział 3 dotyczy teorii nauczania rozwijającego Daniela Elkonina. Autorka Anna Jurek prezentuje genezę tej teorii, propozycje zmian w nauczaniu a także przedstawia nauczanie rozwijające we współczesnej szkole rosyjskiej. Przytacza ona wyniki badań, które wykazały, że wysoka jakość kształcenia uzyskiwana jest przy mniejszym nakładzie pracy uczniów – system nauczania rozwijającego pozwala dzieciom nie tylko głębiej rozumieć treści kształcenia, ale również opanowywać je szybciej"[11]. Polecam ten rozdział każdemu, kto chce zgłębić wiedzę na temat szkoły rozwijającej. Kolejny rozdział autorstwa Iwony Kopaczyńskiej pt. „Oblicza błędu jako kategorii pedagogicznej" odnosi się do procesu edukacji. Autorka twierdzi, że błąd jest niezwykle ważny dla osoby uczącej się, ponieważ „człowiek uczy się na własnych błędach". Rozdział 5 autorstwa Elżbiety Płóciennik zatytułowany jest „Edukacja dla mądrości – perspektywa teoretyczna i praktyczna". Zaczyna się cytatem S. Szumana „Czegośmy się dobrze nie nauczył w najważniejszych dziecięcych latach, tego równie dobrze nie nauczymy się nigdy". W wychowaniu do mądrości chodzi o to, aby nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej tak prowadził proces nauczania i uczenia się, by uruchamiać w uczniach samodzielne myślenie. Niestety współczesna szkoła nadal kładzie nacisk na zapamiętywanie i odtwarzanie przekazanego przez nauczyciela materiału. Jak podkreśla Elżbieta Płóciennik – nie sprzyja to systemu mądrości i wartości[12]. Ostatni rozdział części drugiej jest autorstwa Agnieszki Frankowskiej. Autorka zatytułowała go „Edukacja domowa jako alternatywa do nauczania szkolnego". Treść tego rozdziału przedstawia motywy skłaniające rodziców do nauczania dzieci w domu, sposoby takiej edukacji oraz pozytywne i negatywne jej strony. Czytelnik dowiaduje się, iż polskich dzieci nauczanych w domu jest stosunkowo niewiele, dlatego nie można na stan obecny wyciągnąć jakichkolwiek wniosków w tym temacie.

Część trzecia niniejszej publikacji przedstawia wyniki badań przeprowadzonych na terenie szkół w Polsce, Czechach i na Słowacji. W rozdziale 1 Małgorzata Żytko ukazuje opinie dyrektorów szkół podstawowych w szkołach umiejscowionych w dużych miastach. Badania te dotyczyły takich kwestii jak:

- charakterystyka szkoły w zakresie wyposażenia, środowiska, celów i zadań,
- oczekiwane osiągnięcia szkolne uczniów klas III,
- oczekiwania uczniów wobec nauczycieli,
- współpraca szkoły z nauczycielami klas IV – VI,
- opinie na temat obniżenia wieku dzieci przystępujących do klasy I.

Kolejny rozdział autorstwa Tat'any Gobelovej dotyczy „wartości i jakości życia szkolnego dzieci w szkole podstawowej i gimnazjum". Jest to publikacja w języku angielskim, na koniec której czytelnik nieznający języka w stopniu przynajmniej średnim, ma możliwość przeczytać, moim zdaniem ubogie streszczenie niniejszego rozdziału. Rozdział 3 napisany przez Małgorzatę Cywińską zawiera wyniki badań dotyczących faz procesu konfliktowego dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Rozdział ten szczególnie zainteresuje nauczycieli, którzy na co dzień muszą rozwiązywać problemy interpersonalne. W kolejnym rozdziale Iwona Konopnicka prezentuje portrety nauczyciela narysowane przez dzieci na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Czytelnik może obejrzeć kolorowe rysunki przedstawiające nauczycieli, co jest miłym zaskoczeniem w recenzowanej książce. Kolejne rozdziały poruszają tematykę, która z pewnością zainteresuje studenta edukacji wczesnoszkolnej, jak i nauczyciela. Dotyczą takich zagadnień jak udział szkoły w rozwoju czytelnictwa (Ivana Gejgusova), umiejętności matematyczne dzieci twórczych (Marek Piotrkowski), postawy rodzicielskie (Leokadia Wiatrowska) czy nadopiekuńczość w rozumieniu rodziców dzieci w wieku wczesnoszkolnym (Sabina Koczoń-Żurek).

Praca zbiorowa pt. „Pedagogika wczesnoszkolna wobec zmieniających się kontekstów społecznych" jest publikacją, która zainteresuje nauczycieli i studentów edukacji wczesnoszkolne oraz pracowników nauki. Prezentuje ona ciekawe spojrzenie na edukację wczesnoszkolną w obliczu tak szybko zmieniającej się rzeczywistości. Czytelnik, który sięgnie po tą książkę, będzie usatysfakcjonowany i wzbogaci swoją wiedzę o istotne w obecnych czasach aspekty edukacji dzieci młodszych.

Klaudia Żernik

9 M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna…*, s. 9.

10 M. Nyczaj-Drąg, *Kapitał społeczno-kulturowy i ekonomiczny rodziny z klasy średniej a kapitał edukacyjny dziecka w teorii Pierre'a Bourdieu*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 114.

11 A. Jurek, *Teoria nauczania rozwijającego w świetle badań szkoły Elkonina*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 132.

12 E. Płóciennik, *Edukacja dla mądrości – perspektywa teoretyczna i praktyczna*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, s. 160, 161.

_Recenzja książki
Pedagogika wczesnoszkolna. Uczeń i nauczyciel w zmieniającej się przestrzeni społecznej.
redakcja naukowa M. Magdy-Adamowicz, I. Kopaczyńskiej, M. Nyczaj-Drąg
opublikowanej przez Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014, tom 2, ss. 299, ISBN 978-83-7780-637-1.
Recenzja książki

Z końcem 2014 roku ukazała się praca zbiorowa pt. *„Pedagogika wczesnoszkolna. Uczeń i nauczyciel w zmieniającej się przestrzeni społecznej"* pod redakcją naukową prof. UZ, dr hab. Marzenny Magda-Adamowicz, dr Iwony Kopaczyńskiej oraz dr Mirosławy Nyczaj-Drąg. Jest to drugi tom poświęcony edukacji wczesnoszkolnej w kontekście przemian społecznych wydany przez Wydawnictwo Adam Marszałek w Toruniu. Recenzentami niniejszej publikacji są prof. zw. dr hab. Irena Adamek oraz prof. zw. dr hab. Ewa Filipiak.

Książka poświęcona jest osobom, które chcą poszerzyć swoją wiedzę dotyczącą edukacji dzieci oraz zmianom, jakie nieustannie w tej kwestii zachodzą. Ma być ona zachętą do dalszych badań, przemyśleń oraz poszukiwań badawczych dla wszystkich zainteresowanych tym tematem. Głównym celem autorów jest „zwrócenie uwagi Czytelnika na potrzebę i konieczność reformowania wczesnoszkolnego kształcenia dzieci, tak by edukacja była zarówno dla nich, jak i dla nauczyciela znakomitą i efektywną przygodą"[1]. Przedstawione treści koncentrują się na aktywności poznawczej uczniów, ich rozwoju oraz otaczającym je środowisku społecznym. Mowa jest tutaj również o nauczycielach edukacji wczesnoszkolnej, o rolach, które są przez nich pełnione oraz o emisji głosu tak ważnej w jego pracy. Autorzy poruszają również temat kierunków współcześnie rozwijających się w szkole, takich jak: regionalizm, promocja zdrowia, technologie informacyjne oraz literatura.

Publikacja liczy 299 stron i jest pracą zbiorową 17 autorów. Rozpoczyna się spisem treści oraz wprowadzeniem od redaktorek tomu. Na tyle okładki znajduje się fragment wstępu, dzięki czemu zainteresowana osoba może w skrócie przeczytać o tematyce książki. Praca podzielona jest na 3 części, zawiera 16 rozdziałów dotyczących wczesnej edukacji dziecka. Można znaleźć w niej różne tabele, schematy i rysunki, porządkujące przedstawiony materiał. Kończy się obszerną bibliografią oraz krótką informacją o autorach.

We wstępie redaktorki podkreślają, iż wielu badaczy zwraca uwagę na fakt nieprzystosowania współczesnej szkoły do nauczania małych dzieci. Nauczaniu szkolnemu zarzucane są nieaktualne metody pracy, bierność uczniów, trzymanie się schematów oraz brak stwarzania uczniom odpowiednich warunków do rozwijania ich aktywności poznawczej. Tekst pokazuje, że szkoła w dzisiejszych czasach nie dąży do ulepszania procesu edukacji a osiągane wyniki w nauce są coraz gorsze. Zarzucane jest jej również to, iż uczniowie coraz częściej zdobywają potrzebną i istotną wiedzę poza szkołą, dzięki dodatkowym zajęciom organizowanym przez rodziców. Pierwszy akapit kończy zdanie, które może być podstawą do poważnych rozważeń oraz działań dotyczących współczesnej szkoły: „O ile na poziomie przedszkola polskie dzieci mają jeszcze jakąkolwiek szansę rozwoju intelektualnego i społeczno – emocjonalnego, o tyle wsparcie przez szkołę jest już dyskusyjne. Dlatego tak ważne jest podejmowanie działań służących zreformowaniu polskiej szkoły"[2].

Pierwsza część zatytułowana jest *„Rozwijanie aktywności poznawczej uczniów"*. Podzielona jest na 4 rozdziały, których autorami są: Agnieszka Nowak-Łojewska, Marzanna Farnicka, Joanna Malinowska i Teresa Janicka-Panek. Rozdział pierwszy Agnieszka Nowak-Łojewska nazwała *„Prawo do zainteresowania" w rozwijaniu aktywności poznawczej młodszych uczniów - od deklaracji do realizacji*. Autorka skupia się na aktywności edukacyjnej uczniów, jej istocie oraz aktywizowaniu poznawczemu uczniów. Jej zdaniem każde dziecko wykazuje ciekawość i zainteresowanie nauką, co nauczyciel powinien wykorzystywać i rozwijać. O aktywności poznawczej pisze, że występuje ona wtedy, gdy „dziecko bada i poszukuje, jest samodzielnym podmiotem, który w dużej mierze decyduje o własnym losie"[3]. W tekście tym można znaleźć m.in. zasady aktywizowania uczniów w szkole, co może być przydatne dla przyszłych jak i działających nauczycieli. Kolejny rozdział autorstwa Marzanny Farnickiej zatytułowany *Czynniki tworzenia środowiska sprzyjającego uczeniu się* informuje czytelnika o warunkach hamujących oraz wspierających uczenie się. Czynniki te odnoszą się do środowiska otaczającego dziecko. Na koniec znajduje się podsumowanie, które w skrócie wyjaśnia czym jest relacja sprzyjająca uczeniu się we współczesnych czasach. Rozdział trzeci *Uczeń jako badacz w procesie edukacji* porusza tematykę uczenia się poprzez własne doświadczenia, czy to bezpośrednie czy pośrednie. Autorka – Joanna Malinowska w swoim artykule odnosi się do zajęć edukacji środowiskowej. Przedstawia ona istotę tej edukacji w szkole podstawowej, a także jej cele i aspekty. Autorka stara się odpowiedzieć na pytanie: „Dlaczego rzeczywistość szkolna tak drastycznie odbiega od założeń wynikających ze specyfiki metodologii i metodyki nauk o środowisku?"[4]. W odpowiedzi przedstawia dwie grupy czynników, które zakłócają prawidłowy przebieg tych zajęć. Czytelnik dowiaduje się, iż za to, że uczeń stawiany jest w roli odbiorcy gotowej wiedzy, odpowiedzialny jest nauczyciel. Zatem w tej kwestii nie zmieni się nic, dopóki nauczyciele nie zmienia swojego nastawienia do nauczania treści z zakresu środowiska. Tekst ten szczególnie polecam nauczycielom edukacji wczesnoszkolnej, być może skłoni ich do głębszej refleksji na ten temat. Ostatni rozdział

1 M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna. Uczeń i nauczyciel w zmieniającej się przestrzeni społecznej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014, s. 7, 8.

2 M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna…*, s. 7.

3 A. Nowak-Łojewska, *„Prawo do zainteresowania" w rozwijaniu aktywności poznawczej młodszych uczniów – od deklaracji do realizacji*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 14.

4 J. Malinowska, *Uczeń jako badacz w procesie edukacji…*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 48.

nawiązuje do edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, a dokładniej do nauczania czynnościowego i reprezentacji enaktywnej. Jego tytuł to *Znaczenie edukacji enaktywnej w procesie konstruowania wiedzy przez dzieci w wieku przedszkolnym i młodszych uczniów.* Na wstępie Teresa Janicka-Panek pisze: „W codziennej rzeczywistości przedszkolnej i szkolnej dziecko/uczeń powinno/powinien doświadczać i spostrzegać poznawany świat w względnej całości. Ważne jest, aby dziecko poznawało, doświadczało i przeżywało zintegrowaną rzeczywistość, zarówno w aspekcie poznawczym, emocjonalnym, społecznym, jak i operacyjnym. Dobrze jest jeśli podmiot i adresat działań edukacyjnych może gromadzić jak najwięcej bezpośrednich doświadczeń poprzez podejmowanie różnorodnych działań, które wypływają z jego wewnętrznej motywacji i potrzeby bycia aktywnym”[5]. By szkoła wypełniała te zadania autorka przytacza założenia pedagogiki konstruktywistycznej opracowane przez różnych znanych badaczy. Następnie tekst skupia się na nauczaniu czynnościowym oraz kształtowaniu pojęć w edukacji enaktywnej.

Podsumowując, część pierwsza jest jakby nawoływaniem do nauczycieli oraz studentów edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej by w nauczaniu skupiać się przede wszystkim aktywności ucznia a nie nauczyciela. Niestety w wielu szkołach wiedza jest tylko przekazywana uczniom, co nie skutkuje dobrze na ich dalszym rozwoju i kształceniu.

Część druga publikacji nazwana jest *„Kierunki rozwijania teorii i praktyki w edukacji wczesnoszkolnej”*. Składa się z 5 rozdziałów napisanych przez autorów takich jak: Barbara Klasińska, Małgorzata Kaliszewska, Ewa Nowicka, Nikoletta Skuła, Julianna Twardowska oraz Lidia Kataryńczuk-Mania. Tematyka tutaj poruszona skupia się wokół kwestii szczególnie istotnych w świetle społecznych przeobrażeń. Rozdział pierwszy autorstwa Barbary Klasińskiej nosi tytuł *Regionalizm w klasach I-III*. Napisany jest on w języku angielskim, na końcu znajduje się krótkie streszczenie. Autorka nawiązuje do istoty wychowania regionalnego w edukacji młodszych dzieci, które współcześnie ma wielkie znaczenie pedagogiczne, społeczne oraz metodologiczne. Dzięki znajomości własnego regionu dziecko umacnia z nim więź oraz buduje swój system wartości. Rozdział drugi pt. *Edukacja promująca zdrowie* autorstwa Małgorzaty Kaliszewskiej również napisany jest w języku angielskim. Podobnie jak w pierwszym rozdziale, na końcu znajduje się streszczenie. Edukacja zdrowotna jest obecnie szczególnie ważna. Ludzie nie przykładają wagi do zdrowego stylu życia, źle się odżywiają, żyją w pospiechu. Dlatego podstawa programowa zakłada, że edukacja zdrowotna powinna uświadomić uczniów o potrzebie zdrowego trybu życia. Artykuł zawiera praktyczne wskazówki pokazujące jak można prowadzić edukację zdrowotną wśród młodszych dzieci. Kolejny rozdział autorstwa Ewy Nowickiej pt. *Technologie informacyjne w tworzeniu sprzyjających warunków w procesie nauczania* przekazuje czytelnikowi informacje o tym, jak można wykorzystywać media i multimedia w nauczaniu szkolnym. Artykuł skupia się na:

- wadach i zaletach wykorzystywania technologii informacyjnych w procesie nauczania – uczenia się,
- indywidualizacji nauczania – uczenia się,
- nauczaniu polisensorycznym,
- motywacji uczniów,
- stopniowanie trudności w zakresie zdobywania wiadomości i umiejętności oraz
- aktywizowaniu uczniów.

Według autorki w tych kwestiach ma pomóc zastosowanie technik informacyjnych w nauczaniu. Jak sama pisze: „pojawienie się nowych technologii informacyjnych w szeroko pojętej edukacji przyczynia się do przekształcania dotychczasowych realiów edukacyjnych. Zmienia się rola nauczyciela, zmienia się sposób zdobywania i przekazywania informacji, przede wszystkim zmienia się sposób nauczania oraz proces uczenia się samego ucznia. Zmianom ulegają metody i formy nauczania, pojawiają się unowocześnione środki i materiały dydaktyczno-edukacyjne”[6]. Stwarza to idealne warunki do stosowania nowych rozwiązań w procesie nauczania i uczenia się. Rozdział czwarty autorstwa Nikoletty Skuły i Julianny Twardowskiej nosi nazwę *Literatura społeczno - obyczajowa i popularnonaukowa źródłem inspiracji i nowych pomysłów na zajęcia w klasach I-III*. Jest to tekst, który na pewno przyda się osobom, które chcą zaczerpnąć nowych pomysłów na wykorzystanie literatury w edukacji młodszych dzieci. Autorka, podobnie jak inni, podkreśla istotność organizowania takich warunków edukacji, by dzieci uczyły się podczas własnej aktywności poznawczej i w oparciu o własne doświadczenia. Pisze ona: „(…) to właśnie aktywność poznawcza dziecka odgrywa najistotniejszą rolę w procesie edukacji, a nauczyciel, który postrzega uczącego się jako mniej lub bardziej biernego odbiorcę informacji, przeszkadza uczniom w rozwinięciu głębszego rozumienia”[7]. Czytając ten tekst można dowiedzieć się, iż w tych kwestiach ma pomóc wykorzystywanie w procesie nauczania szeroko dostępnej literatury dla dzieci, która jest bardzo istotna. Zaspokaja ona bowiem ciekawość poznawczą, potrzeby emocjonalne, wzbogaca słownictwo oraz zapewnia rozrywkę. Niniejszy artykuł zawiera również przydatne dla przyszłych i działających nauczycieli propozycje zajęć z wykorzystaniem literatury społeczno – obyczajowej i popularnonaukowej. Ostatni rozdział tej części poświęcony jest emisji głosu w pracy nauczyciela. Zatytułowany jest *Emisja głosu w pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej - istotne wątki*. Jego autorem jest Lidia Kataryńczuk-Mania. Opisuje ona podstawowe narzędzie pracy nauczyciela, jakim jest głos, przedstawia warunki prawidłowej emisji głosu oraz przyczyny nieprawidłowej mowy. Zamieszczone również są porady dotyczące higieny aparatu głosowego, które z powodzeniem mogą być wykorzystane przez nauczycieli. Jest to jedynie garść informacji o prawidłowej emisji głosu, jednakże tekst zachęca do dalszych poszukiwań i rozwiązań metodycznych.

5 T. Janicka-Panek, *Znaczenie edukacji enaktywnej w procesie konstruowania wiedzy przez dzieci w wieku przedszkolnym i młodszych uczniów,* [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 54.

6 Ewa Nowicka, *Technologie informacyjne w tworzeniu sprzyjających warunków w procesie nauczania…*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 123.

7 Nikoletta Skuła, Julianna Twardowska, *Literatura społeczno-obyczajowa i popularnonaukowa źródłem inspiracji i nowych pomysłów na zajęcia w klasach I-III…*, …, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 125.

Część druga niniejszej publikacji wskazuje na potrzebę rozważania przez badaczy, nauczycieli i studentów kwestii, które współcześnie wciąż się rozwijają i ewoluują. Czytelnik wzbogaca swoja wiedzę dotyczącą edukacji wczesnoszkolnej oraz jest zachęcany do dalszego studiowania tej tematyki.

Trzecia część pracy zbiorowej nazwana jest *Nauczyciele w edukacji wczesnoszkolnej*. Składa się z 7 rozdziałów, których autorami są: Edward Kozioł, Ewa Skrzetuska, Stanisława Hachova, Tatiana Kłosińska, Tatiana Grabowska, Małgorzata Ganczarska oraz Jolanta Lipińska-Lokś. Omawiane są tutaj kwestie związane z nauczycielem i trudnościami jakie go czekają podczas pracy zawodowej. Należy pamiętać, że za zmieniającym się światem społecznym, powinien podążać nauczyciel, a przede wszystkim szkoły wyższe przygotowujące go do zawodu. Rozdział pierwszy autorstwa Edwarda Kozioł zatytułowany jest *Przygotowanie studenta w procesie kształcenia zawodowego do pełnienia roli wychowawcy klasy - spojrzenie na problem*. Poruszane są tutaj kwestie dotyczące roli jaką musi pełnić nauczyciel. Chodzi o rolę wychowawcy klasowego, której pełnienie wiąże się z kontaktami z rodzicami, uczniami i współpracownikami. Następnie autor podejmuje tematykę przebiegu procesu przygotowania studenta do pełnienia tej roli. Podaje on również zagadnienia, które podczas tego procesu powinny być brane pod uwagę, by student, kończąc studia, był odpowiednio przygotowany do bycia nauczycielem i wychowawcą klasy. Kolejny jest rozdział pt. *Model działań wychowawczych w zakresie relacji rówieśniczych wobec uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w edukacji wczesnoszkolnej*. Ewa Skrzetuska podejmuje wątek uczniów, którzy nie potrafią sprostać wymaganiom szkolnym i potrzebują pomocy w procesie kształcenia. Jak pisze: „W klasach z osobami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oddziaływania wychowawcze powinny być przedmiotem szczególnej uwagi i wielu celowych zabiegów”[8]. Autorka skupia się na pomocy dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz na kierunkach działań wychowawczych w klasach z takimi uczniami. Trzeci rozdział napisany jest w języku angielskim przez Stanislavę Hachova i nosi tytuł *Nauczanie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym na granicy sfery intelektualnej w Republice Czeskiej*. Mowa jest tutaj o uczniach, których poziom inteligencji w badaniach psychologicznych kształtuje się na granicy normy. Artykuł porusza kwestie nauczania takich dzieci oraz związanych z tym problemów. W rozdziale czwartym o tytule *Nauczyciel - nowator w procesie wczesnej edukacji* autorstwa Tatiany Kłosińskiej można przeczytać o specyfice tego zawodu oraz o zadaniach współczesnego nauczyciela. Według autora „nauczyciel powinien być przewodnikiem, facylitatorem, mentorem i mistrzem wspierającym rozwój swoich uczniów”[9]. Tekst przedstawia jak powinien wyglądać pozytywny obraz nauczyciela we współczesnych czasach. Rozdział piąty pokazuje prawdziwe oblicze bycia nauczycielem. Tatiana Grabowska w tekście zatytułowanym *Obyś obce dzieci uczył… - o trudnej sztuce bycia nauczycielem wczesnej edukacji dzieci* przedstawia istotę bycia nauczycielem, odwołuje się do kodeksu etycznego a także opowiada o kłopotach i problemach jakie nauczyciel może napotkać na swojej drodze zawodowej. Tekst ten polecam osobom, które kwestionują pracę nauczyciela i uważają, iż jest to łatwy zawód niewymagający wysiłku intelektualnego. Bowiem dobry nauczyciel wspiera proces edukacyjny dziecka i nie podaje gotowej wiedzy uczniom, gdyż to od niego zależy ich przyszłość. Rozdział szósty pt. *Predyspozycje do wykonywania zawodu nauczyciela - terapeuty w ocenie własnej studentów* przygotowała Małgorzata Ganczarska. W niniejszym artykule czytelnik zaznajamia się z następującymi kwestiami:

- status zawodowy nauczyciela – terapeuty,
- predyspozycja do wykonywania tego zawodu,
- prawidłowości etapu rozwojowego, na którym znajdują się przyszli nauczyciele – terapeuci,
- rozpoznawanie predyspozycji zawodowych,
- styl emocjonalny i postawa nauczyciela – terapeuty w odniesieniu do koncepcji Carla R. Rogersa.

W podsumowaniu autor podkreśla jakie osoby mogą zostać nauczycielami – terapeutami. Rozdział siódmy zatytułowany jest *Edukacja uczniów z niepełnosprawnością - możliwości i ograniczenia*. Napisała go Jolanta Lipińska-Lokś. Odnosi się ona do prawa ucznia, które mówi o tym, że każde dziecko ma prawo do nauki. Tak tez jest z dziećmi z różnymi niepełno sprawnościami. Czytelnik dowiaduje się o przeróżnych wątkach związanych z edukacją takich uczniów oraz o tym jak powinna ona wyglądać, by dzieci te miały szansę na optymalny rozwój.

Część trzecia niniejszej publikacji ukazuje różne oblicza bycia nauczycielem. Autorzy poruszają kwestie, które są niezmiernie ważne w edukacji wczesnoszkolnej. Bowiem efektywność kształcenia dzieci młodszych w najwyższej mierze zależy właśnie od nauczycieli.

Niniejsza książka z pewnością zainteresuje nauczycieli, studentów edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, jak i innych osób chcących zgłębić tematykę związana z edukacją dzieci we współczesnym świecie, który ciągle się zmienia. Książka jest efektem zainteresowań autorów pedagogiką dziecka. Wnioski są więc wyciągane w oparciu o własne obserwacje, badani i doświadczenia. Na tej podstawie mogę więc stwierdzić, iż publikacja jest wartościowym opracowaniem, wywołującym refleksje nad obecnym stanem edukacji. Dostarcza także informacji na temat możliwości poprawy współczesnego systemu kształcenia.

Publikację tę uważam za zrozumiałą dla Czytelników, zawierającą interesujące rozwiązania, które wzbogacają treść (np. opowiadania matematyczne, metody pracy sprzyjające twórczej aktywności uczniów). Założone cele zostały osiągnięte, jestem więc przekonana, iż dzięki tej lekturze, nauczyciele będą dążyć do wprowadzenia zmian w zakresie swojej pracy.

Klaudia Żernik

8 E. Skrzetuska, *Model działań wychowawczych w zakresie relacji rówieśniczych wobec uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w edukacji wczesnoszkolnej*, [w:] *Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 125.

9 T. Kłosińska, *Nauczyciel – nowator w procesie wczesnej edukacji, [w:] Pedagogika wczesnoszkolna…*, M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg (red.), s. 201.